

סימן ג'

בסוגיא דבין הלחיים

הוספות והשלמות לשיעור ב' רבינו הגרמ"א שליט"א

הוא דסבר דאסור להשתמש תחת הקורה, ונמצא דסתימת הקורה דבוקה לכתלים וסתימה מעלייתא היא עכ"ד הגמ'.

והקשו הראשונים דנימא לבוד כיון דהוי בתוך ג"ט [והיינו דאע"פ דכבר כ' רש"י (נד"ה לדני הממיר) דקורה לאו מחיצה ממש וא"א לאכשורי את הפסק האויר ע"י לבוד, היינו דמשו"ה א"א לומר לבוד על המחיצה שיוורד וסותם שלא יהי' המפסיק האויר שמכאן ומכאן, אבל קושיית הראשונים היתה אגופה של קורה דכיון שהוא בתוך ג"ט נימא בה לבוד ונחשבנה כאילו היא דבוקה למבוי וממילא המחיצה היורדת וסותמת תהא דבוקה למבוי וכמו שביאר כ"ז הריטב"א להדיא עיי"ש והדברים מבוארים]. ותירצו הראשונים ב' תירוצים א. דא"א לומר לבוד כיון דהקורה מפסקת בין חודו החיצון למבוי, וא"א לומר לבוד כה"ג דאיכא מילתא דמפסקי עיי"ש שהאריכו בזה. ב. ועוד תירצו דכל דנימא לבוד שוב יחסר לן שיעור טפח, וקורה דבעי להכשיר את המבוי שיעורה טפח עכ"ד.

והנה מגוף הקושיא מבואר דאי הוי שייך לומר לבוד הוי ש"ד, ואע"פ דתחת הקורה עדיין חסר מחיצות ואינו יכול להיות ניתר, אפ"ה הקשו דנימא לבוד דנכשיר עכ"פ את המבוי. הרי מבואר בזה להדיא דלא אכפ"ל מה דאיכא הפסק כרמלית בין תיקון

א. בד' החזו"א דלחי שהרחיקו פחות מג"ט לצד רה"ר פסול, כיון דכרמלית מפסיק בין הלחי להמבוי ובד' הראשונים בסוגיא בדף ח' ב' מוכחי דלא כדבריו - נראה דכולהו אזלי בשיטתם וכ"א הוכרח לבאר כפירושו - ביאור דהוי פלוגתא יסודית בגדר דין לבוד - בירור אליבא דהלכתא

במש"כ בסק"ה דעת החזו"א דלחי שהרחיקו פחות מג"ט לצד רה"ר - פסול, כיון דכרמלית מפסיק בין הלחי להמבוי. לכאן מד' הראשונים בסוגיא בדף ח' ב' מוכחי דלא כדבריו ואף פשטות סוגיית הגמרא גופי' מוכח כוותייהו דלא כהחזו"א וכמו שהביא הגרמ"א שליט"א. ברם דברי הסוגיא יש לפרש באופן אחר וכמו שביאר הגרמ"א לעיל (סי' ז' סק"י). ונראה דהחזו"א לשיטתו הוכרח לבאר כפירוש זה, והרשב"א והריטב"א הוכרחו לבאר כפירושם, וכ"א אית לי' הכרח לדינו וטעמו וכמו שיבואר לפנינו בסייעתא דשמיא.

א. ח' ב' בעא מיני' רמי בר חמא מרב חסדא נעץ ב' יתידות בשני כותלי מבוי מבחוץ והניח קורה על גביהן מהו, א"ל לדברי המתיר אסור - היינו למ"ד מותר להשתמש תחת הקורה ומשום דס"ל חודו החיצון סותם, נמצא דאיכא הפסק אויר בין המבוי לקורה ז"א לחודו החיצון ואין הסתימה מחוברת לכתלים. לדברי האוסר מותר - והיינו דס"ל חודו הפנימי סותם ולהכי

ממש על ידו, אלא כל שהוא בתוך ג"ט הרי הוא כשר ולא משגחין בריחוק המחיצה מהכתלים ונהיינו דהא אף כשמניח קורה סמוך למבוי א"א תמיד לצמצם ולדקדק שתהא הקורה דבוקה ממש במבוי, אלא דלא מקפדינן כ"כ וכל שהניח סמוך לכותל חשוב כאילו הוא מדובק לכותל, וא"כ י"ל דזהו דין הלבד שבתורה דלא מצמצמין בשיעורא אלא עד ג"ט חשבי כאילו הסמיכו לכותל והבין. ב. א"נ יל"פ באופ"א דגדר דין הלבד שאנו רואים את המחיצה כאילו הוא נקרב ונסמך לכותלי המבוי ושוב הוא דבוק ממש בכותלי המבוי ודו"ק.

ונראה דבזה תליא פלוגתא רבתא הדין דמדברי הראשונים חזינן להדיא דנקטו כצד בתרא מדכ' דאי נימא לבוד לא יהי' שיעור טפח בקורה, ואי נימא דלבד פירושו דסגיא במקום שעומד א"כ מהיכ"ת לדונו כנחסר בשיעור הטפח. וכן תירוצם בתרא – דכיון דמפסקא קורה א"א לומר בזה דין לבוד - ג"כ חזינן דבדין לבוד בעינן למיסמכיהו, ולהכי אפשר לקיים מה דכתבו דהכא ל"ש למיסמכיהו ע"י לבוד - כיון דאיכא קורה דמפסקי בין חודו החיצון ולמבוי ודו"ק.

ואשר לפי"ז לק"מ איפה קושיי' החזו"א דאע"פ שמקום הלחי כרמלית מ"מ חשבי' לי' שהלחי נתקרב ונדבק לכותלי המבוי ושם נעשה מחיצותיו, א"כ בודאי ש"ד מה דמכשרינן את המבוי אע"פ שבמקומו הוא אסור כיון דמ"מ אנו רואים כאילו הוא מתקרב ומתחבר למבוי וק"ל.

ולדבריהם יש לבאר הסוגיא כפשטה דרב חסדא אמר לדברי המתיר אסור – כיון דנשאר מקום פרוץ, לפי שא"א לומר

הלו"ק ולמבוי. ואף בתירוצם לא הדרו מהא, דלא כתבו אלא דהכא שאני כיון דהקורה מפסקת בין המבוי לחודו החיצון ולזה ל"ש בזה תורת לבוד א"נ דכל דנימא לבוד שוב לא יהי' לו שיעור טפח, ומשמע דאי לאו הני מילי שפיר הוי אמרי' דין לבוד להכשיר את המבוי כדין.

ומבואר איפה ממילא לענין קורה שהרחיקו מן המבוי בפחות מג"ט – שהוא כשר, דהכא ליכא הני מילי שכתבו לענין נידון הש"ס וכמובן. ובאמת חיליהו דידהו ומקורן טהור הוא בדברי הגמ' להלן (ט' פ') דקס"ד להש"ס דהיתה קורתו משוכה או תלוי' וכו' – פירושו משוכה לבחון, ואפ"ה רק אדרבא הקשה ולא הוי קשיא לי' אגופה דברייטא טעמא מאי, ועל כרחך משום דהאי מילתא באמת הוי שריא ולית בי' חששא כלל ומשום דהוי אמרי' בי' לבוד הרי מבואר בזה להדיא דאיכא למימר הכא דין לבוד ולית בה חששא מידי, ולכן נקטו הראשונים הכי עיקר לדינא ודלא כדברי החזו"א וק"ל.

ב. אמנם באמת הדברים צ"ת מסברא דהרי הוא פרוץ למקום האסור כיון דאיכא כרמלית המפסיק בין הלחי או הקורה ולמבוי. אבל לכשנתבונן נראה דלהראשונים ל"ק כלל ד"ז והוא דגדר דין לבוד בכ"מ יל"פ בתרי אנפין. וכגון הכא בקורה דמיבעי לן למימר לבוד [בדין הלבד במחיצת הקורה היורדת וסותמת היינו כקושיית רש"י ז"ל וק"ל] איכא לפרושי בב' פנים א. יל"פ דלעולם מקום הסתימה והמחיצה יחשב במקום הקורה, והיינו דבמקומו הוא יורד וסותם, ואע"פ שהמחיצה שנעשית עתה רחוקה היא קצת מכותלי המבוי, מ"מ כיון שהיא בתוך ג"ט ש"ד לאכשורי, דאיכא למימר דזהו דין הלבד שא"צ שתהא דבוקה

משום שהוא פרוץ למקום האסור ולכך אה"נ מדין לבוד שפיר הוי אפשר לאכשורי, מ"מ איכא ליפסולי משום פרוץ למקום האסור. ומשה"ק הש"ס מהיתה קורתו משוכה או תלוי' אדרבא - ולמבואר אדרבא חסדא נמי הו"ל לאקשויי. י"ל דאה"נ אדרבא חסדא נמי פריך וכדפי' בתו"י שעל גליון הגמ'.

ד. אמנם נראה להוסיף עוד בזה דהנה בהא דפי' התו"י דמק' אדרבא חסדא נמי, בפשוטו הוא כיון דרב חסדא אמר לדברי המתיר אסור - כיון דחודו החיצון מתיר, ואהא מקשה היאך איתא בברייתא דמשוכה כשר הא מ"מ חודו החיצון רחוק מן המבוי, ואע"פ דהאמר רב חסדא נמי דלדברי האסור מותר, וא"כ לכאור' נימא דברייתא ס"ל כהאי סברא דאסור להשתמש תחת הקורה והיינו דחודו הפנימי סותם וא"כ שפיר דינא דקורה משוכה כשרה ומאי קשיא לי' אדרבא חסדא. ובפשוטו י"ל דא"א לאוקמא ברייתא דאזיל כדברי האוסר, משום דזה גופא הוי קושיא ע"ד המתיר, דהא פלוגתא אמוראי גינהו ודו"ק.

אך לדברי החזו"א נראה די"ל דלכולהו הוי פירכא דעד כאן לא קאמר רב חסדא - לדברי האוסר מותר - רק כשחודו הפנימי דבוק בכותלי המבוי אבל הכא שהקורה היתה משוכה לצד חוץ הרי אף לדברי האוסר דס"ל חודו הפנימי מתיר נמי יש לאסור הכא כיון דאין הקורה ע"י המבוי, מאי אמרת דמ"מ תוך ג' הוא ואיכא לבוד, הרי בד' רב חסדא ג"כ אפ"ל לבוד ואפ"ה פסלינן לה משום דהוי פרוץ למקום האסור וכנ"ל, וא"כ ה"נ דכוותה ונמצא דהוי קושיא לדברי הכל, ובאמת מוכחין דא"א לאכשורי משום לבוד - כיון דהוי פרוץ למקום האסור. ולכך הדר בה הש"ס וקאמר דמאי משוכה משוכה

לבוד לא בגוף הקורה מטעם שביארו הראשונים, ולא במחיצה היורדת וסותמת וכדפירש"י וכנ"ל, ולפי"ז נמי אית להו הוכחה מסוגיין דמהני אף כשהרחיקו מן המבוי מדהק' הש"ס רק אדרבא ולא הוי קשיא לי' בלא"ה וכנ"ל. והטעם בזה - דבהרחיק את הקורה איכא לאכשורי - הוא משום דכל דהקורה משוכה מן המבוי לצד חוץ ואיכא אויר ביניהם, אז שפיר י"ל לבוד על גוף הקורה וכמשה"ק הראשונים לענין חודו החיצון, ותירוצם דאיכא הפסק קורה או חסר שיעור טפח - ל"ש הכא וכמובן ולהכי ש"ד, כ"ז ניחא בד' הראשונים ושיטתם בסוגיא.

אמנם בדברי החזו"א מבואר דנקיט דגדר דין לבוד שנשאר הלחי או הקורה במקומו ושם הוא נסתם, ומה דרחוק לא איכפ"ל היינו משום דזהו דין הלבוד דאע"פ שהלחי או הקורה קצת מרוחק מן המבוי אפ"ה הוא כשר דגם לזה החשיבה התורה כקרוב. ולפי"ז באמת איכא לאקשויי כדברי החזו"א דהתינח אי הוי מקום היתר בינתיים ש"ד איכא למימר למילתא דריחוק כל דהו בינתיים לא איכפ"ל, הא כל דאיכא מקום האסור המפסיק בינו ובין הלחי - בודאי איכא למיסבר דבכה"ג אית לן למיפסל לכל המבוי.

ג. ונראה דלפי"ד החזו"א בהכרח אית לן לפרש דברי רב חסדא באופן אחר והוא דלדעת החזו"א באמת קשיא משה"ק הראשונים דנימא לבוד על גוף הקורה, ותירוצם דקורה מפסיק א"נ דבציר להו שיעור טפח ל"ש לפי"ד החזו"א וכאמור, וא"כ תיהדר קושיא לדוכתא אמאי פסיל לה רב חסדא ואמר לד' המתיר אסור ולא מכשרינן לי' מדינא דלבוד אגוף הקורה. ובהכרח יל"פ

בפנים, הא משוכה לצד חוץ באמת פסול לדברי הכל וא"ש להפליא דברי הסוגיא להראשונים ולהחזו"א כאו"א לשיטתו ולטעמו, וישכנו שלום איש על מחנהו ואיש על דגלו ודו"ק היטב בזה כי נפלאים הדברים למאד בס"ד ת"ל.

אמנם נראה לאקשו"י לדעת החזו"א דהנה פרש"י (ס' ג' נד"ה לדני הממיר) דמ"ט א"א לומר לבוד אמחיצה שע"י הקורה - והכוונה כמו שביאר הריטב"א (הו"ד לעיל אומ"ל) דנימא לבוד אדינא דמחיצה היורד וסותם דע"ז לא פירשו הראשונים מידי - משום דקורה לאו מחיצה ממש להכשירו ע"י לבוד עכ"ד. ונר' בביאור דבריו דכיון דדינא דלבוד היינו שאנו רואים כאילו כותלי המבוי ממשיכים עד המחיצה שצריכה היא לידבק בה, ממילא איכא למיסבר דכ"ז שייך באופן דאיכא מחיצה בעין, בזה הוא דשייך למימר האי דינא דכותלי המבוי ממשיכים לא כן כאשר אין מחיצה בעין, כ"נ בביאור ד' רש"י והדברים מבוארים.

דהא אף כשאנו אומרים דין לבוד אין אנו ממשיכים ומושכים שום כתלים, אלא אנו אומרים דאין קפידא בריחוק מקום כל דהו עד ג"ט וא"כ למה ישתנה הדין כשאין מחיצה גמורה כנגדו. וס' החזו"א דפרוץ למקום האסור ל"ש בזה לפי דהרי אם נכשיר את המבוי מהאי דינא דלבוד יהי גם תחת הקורה מותר וא"כ נפיק דלדעת החזו"א קיימא האי קושיא אדוכתא וצ"ע.

ונמצאו דברים אלו נמי מסייעים לדעת הראשונים בטעמם וממילא בשיטתם, וראוי כן לקבוע הלכה. וכן מבואר לדינא בעבודת הקודש להרשב"א (ש"א פ"ז ס"ג) דלחי חוץ לכותלי המבוי כשר, ואף כשהרחיקו פחות מג"ט וחילי' מסוגיין וכשנ"ת.

זכינו להאמור דלחי שהרחיקו מן הכותל הוי פלוגתא רבתא דדעת הרשב"א הריטב"א והר"ן ועוד דכשר ודעת החזו"א דפסול וצ"ע לדינא, והדברים נוטים יותר לדעת הראשונים.

ב.

בישוב קושיית מו"ר הגרמ"א שליט"א ע"ד הרשב"א והריטב"א שהוכיחו דלחי חוץ למבוי כשר - מהא דלחי המושך מדפנו של מבוי כשר - דלפי"מ שמבואר שם ברשב"א דאיירי דאיכא דופן המושך כנגדו א"כ מאי קמייתי הרשב"א מהכא דלחי חוץ למבוי כשר הלחי הא כיון שיש דופן כנגדו, הרי אף הלחי בתוך המבוי עכ"ד מו"ר נר"ו - יישוב הדברים - רא"י נוספת לזה מר' התוס' ט' ב' ד"ה ולרשב"ג - ביאור ד' הב"י והב"ח (ס' פ"ג) כדיני שוה מבפנים ונראה מבחוץ ואיפכא

א. מש"כ בסק"י להקשות ע"ד הרשב"א והריטב"א שהוכיחו דלחי חוץ למבוי כשר - מהא דאמר הש"ס (י' א') לחי המושך מדפנו של מבוי כשר, דחזינן דאע"פ שהוא חוץ למבוי כשר ולא דמיא לקורה

ברם כ"ז ניחא לדעת הראשונים הנ"ל דנת' בדבריהם דגדר דין הלבוד שאנו רואים כותלי המבוי נמשכים, לזה שייך לומר כסברא זו דדוקא כשיש שום מחיצה כנגדו. אבל לדעת החזו"א דגדר דין הלבוד דלא קפדינן אריחוק מקום [ולסבר את האוזן יש לבארו עד"ז דלא ניתנה תורה למלאכי השרת וממילא כד מחייבנין לן ליתן קורה ע"י המחיצה לא חייבתנו תורה לדייק ולדקדק שתהא הקורה מכוונת ע"י המחיצה ממש, אלא דינא דכל שאין ג"ט ביניהם הרי הוא כאילו מונח על ידו והבין לכאו' נר' דלפ"ז ל"ש למימר כי האי סברא - דכל שאין מחיצה בעין כנגדו א"א לומר בו דין לבוד -

דאמר רבא (ט' ז') דבעי' שיהא ע"ג מבוי יעו"ש. והקשה הגרמ"א שליט"א דלפי"מ שמבואר שם ברשב"א דאירי דאיכא דופן המושך כנגדו א"כ מאי קמייתי הרשב"א מהכא דלחי חוץ למבוי כשר הלחי כיון שיש דופן כנגדו, הרי אף הלחי בתוך המבוי עכ"ד מו"ר נר"ו.

ונראה בס"ד יישוב וביאור הדברים דאף כשיש דופן כנגדו עדיין הוא חוץ למבוי והוא דבהכרח כדי לדנוג כלחי צריכין למימר דסוף המבוי הוא קודם הלחי כגון זה אע"פ דהדופן שכנגד הלחי נמשך אפ"ה בהכרח אין המקום נידון כתוך המבוי אלא חוץ למבוי, דאי לא נימא כן אלא נדון אף מקום זה כדופן המבוי, א"כ אין כאן לחי כיון דדופן מבוי הוא. ולזה בע"כ כי היכי דנוכל לדנוג כלחי צ"ל דעד סוף המחיצות קודם הלחי שם הוא סוף המבוי ומה שהלחי ממשיך - הוי מחוץ למבוי, וא"כ שפיר איכא לאוכוחי מהכא דלחי חוץ למבוי כשר. ובאמת לדעת מקצת רבותינו הצרפתים שהביא הרשב"א דס"ל דלחי ג"כ אסור כשהוא חוץ למבוי, באמת פסלי להו כה"ג כיון שהוא חוץ למבוי, והוא מבואר ומבורר כשנ"ת.

ב. והדברים מבוארים מעוד מקומות דהנה דעת התוס' (ט' ז' נד"ה ולרש"ג) דלחי שמשכו כלפי פנים חשיב שוה מבפנים ונראה מבחוץ עיי"ש. ולכאן קשה אמאי חשיב כה"ג שוה מבפנים הלא העומד כנגד הלחי רואה את הלחי ושם ישנו ג"כ למחיצות ואמאי חשיב שוה מבפנים, וכ"ת משום דאינו נראה מבפנים ממש, זאת אומרת שברוב המבוי אין הלחי נראה רק במקום מועט ולהכי הוא דחשיב לה שוה מבפנים אע"פ

דבמקום הלחי שניידון כמבוי - נראה הלחי. א"א לומר כן דהרי בגמ' לעיל (ה' 6) מבואר דקורה גבוהה למעלה מכ' ובא למעטו כמה ממעטו ואיפלגו אמוראי התם רב יוסף אמר טפח אביי אמר ארבעה וקאמר הש"ס דטעם פלוגתתם תליא בזה אי שרי לאשתמושי תחת הקורה או לא, דמ"ד טפח קסבר מותר להשתמש תחת הקורה וחודו החיצון מתיר והרי הוא בתוך המבוי, ומ"ד ארבעה קסבר אסור להשתמש תחת הקורה דחודו הפנימי מתיר נמצא דתחת הקורה הוא חוץ למבוי. מבואר עכ"פ דלרב יוסף סגי בטפח כיון דמותר להשתמש תחת הקורה והוא תוך המבוי הרי לן דאע"פ שבתוך המבוי בפנים [והיינו רוב מקום המבוי] אין הקורה ניכרת אפ"ה הקורה מתירה את המבוי כיון דאיכא מקום טפח דהקורה ניכרת וא"כ ה"נ דכוותה, ואמאי חשיב לה שוה מבפנים ונראה מבחוץ, אלא בהכרח משום דהאי מקום אינו נידון כתוך המבוי אלא חוץ למבוי ומשום דג' המחיצות עד ללחי הן הן מחיצות המבוי, ומה שיש להלן אינו אלא חוץ למבוי ומה דמ"מ מותר להשתמש כנגדו היינו מדינא דבין הלחיים דשרי לאשתמושי התם. [ונראה מכאן יתד נוסף לדברי החזו"א (סי' ס"ז ס"ק ט"ז)] דגדר דינא דמ"ד בלחי דחודו החיצון סותם אינו באמת משום חודו החיצון אלא עיקרו חודו הפנימי אבל חודו החיצון הוא רק משום דנטפל ובטל למבוי, והדברים מבוארים הכא דהרי בבין הלחיים ליכא רק ללחי ולא למחיצות המבוי והרי הוא כפרוץ במלואו ואפ"ה שרינן לה, ובהכרח היינו משום דבטל הוא ונטפל למבוי. ופשוט דמ"מ כ"ז רק כשיש מחיצה כנגדו הא בדליתא מחיצה כנגדו ל"ש ד"ז שיתיר במקום חסר מחיצות לגמרי ודו"ק] ועכ"פ מבוארים היטב לפי"ז דברי הרשב"א שהוכיח מלחי המושך מדפנו

של מבוי – דדינא דלחי א"צ שיהא בתוך המחיצות ולק"מ.

ג. איברא דבב"י (ס"י שס"ג) נראה לכאור' דאף בצורה זו חשיב נראה מבפנים ושוה מבחוץ ורק בכה"ג הוא דחשיב נראה מבחוץ ושוה מבפנים וכן פריש ליה הב"ח שם, ומה"ט נתקשה טובא בד' הב"י. אמנם מחומר קושיות אלו ומעורר כמה תמיהות שיובא בסמוך בעז"ה נראה דבהכרח יש לבאר ד' הב"י באופ"א דכוונתו לעולם כפשטיות ד' רש"י ז"ל וכדפריש לה בקרבן נתנאל (פסקי הרא"ש פ"א סימן י"א ק"נ אות ט') דכששוקע לצד הפנים ז"א דבפנים ממש חזינן לה ללחי, בזה חשיב נראה מבפנים ושוה מבחוץ, לא כן כאשר שוקע מלפניו ז"א דבראש המבוי בכניסתו שם הכותל נשקע בזה חשיב שוה מבפנים ונראה מבחוץ ואדרבא הרי"ז דומה ממש למשנ"ת לפי שבפנים ממש א"א לראותו ומה דבין הלחיים אפשר לראותו, הרי שם הוא כבר חוץ למבוי ודו"ק.

ד. ומה שכתבנו לבאר הכי מטעמים נוספים נראה כן מלבד קושיות הב"ח וכדיבואר. א. קשה לפירוש הב"ח בדברי הב"י דלפי"ד נפיק דבכה"ג שהלחי מונח בעובי כותלי המבוי ושוה הוא מבחוץ, וכלפי פנים המבוי הוא ניכר לפי שאין הלחי ממלא כל עובי הכותל – בכה"ג חשיב נראה מבפנים ושוה מבחוץ. צ"ע דהרי התוס' לעיל בסמוך (נד"ה ולשנ"ג) כ' להדיא דכה"ג חשיב שוה מבפנים ונראה מבחוץ וא"כ היאך אפשר דסמכו התוס' לפרש"י בזה דכה"ג חשיב נראה מבפנים ושוה מבחוץ וצ"ע"ג. ב. עוד ישל"ע דאף אי נימא דכה"ג חשיב נראה מבפנים אך מ"מ אמאי חשיב שוה מבחוץ הלא כל העומד כנגד חלל המבוי רואה את

הלחי והלחי ניכר שם ואמאי קרי' לה שוה מבחוץ, ואה"נ דצד החיצון הלחי שוה עם הכותל, אך מ"מ אי"ז סיבה לקרותו שוה מבחוץ דהרי הא דקאמר הש"ס נראה מבפנים ושוה מבחוץ כשר – משמעותו דבא לחדש דלא נימא דבעי היכרא מבפנים ומבחוץ אלא כיון שנראה מבפנים אע"ג דשוה הוא מבחוץ כשר. אמנם בצורה זו הרי אף מבחוץ הוא נראה וא"כ נראה הוא בין מבפנים ובין מבחוץ ומאי הוצרך לומר ע"ז דכשר הוא, אלא בהכרח דכה"ג לא חשבי' לה נראה מבפנים רק נראה מבחוץ, ולכך שפיר קמחדש דאע"פ שאינו נראה מבפנים כיון דנראה מבחוץ סגי לי' ומבואר איפה כשנ"ת בדברי הב"י.

ה. אמנם הא מיהא קשיא מאי דסיים הב"י בסו"ד "ודוגמת זה בלחי שהעמיד עביו כנגד עובי הכותל ועובי הכותל רחב מעובי הלחי ומבפנים הוא שוה שנראה כמוסיף על אורך הכותל ולעומדים נגד חלל המבוי ניכר בליטת רוחב הלחי שמאחר שעובי הכותל רחב מעובי הלחי ניכרת הפגימה לעובי הלחי" עכ"ל. וכוונתו למשנ"ת [אע"פ שאין הדברים שוים עם מה שפרש"י בשוה מבפנים ונראה מבחוץ, אפ"ה מסברא דומה זל"ז דלדעת התוס' כשר אף בכה"ג]. וקשה דהרי התוס' הקשו אפרש"י מהא דחצר קטנה שנפרצה לגדולה דהק' הש"ס (ס' ז') דמשום שגיפופי דגדולה תישתרי קטנה כדין שוה מבפנים ונראה מבחוץ, ושני לה הש"ס בנכנסין כותלי קטנה לגדולה. והקשו התוס' אפרש"י דלפי"ד עדיין נימא דגיפופי גדולה הוי כמו עובי כותלי קטנה וכותלי קטנה הנכנסים הם יהיו כמו לחי. ומה"ט כתבו התוס' דנראה טפי כמו שפירש כאן דנראה מבחוץ הכוונה ששקע הכותל

בפרש"י, וא"כ ל"ק כ"כ ד"ז אד' הב"י. אך קשה דהב"י כ' דכשמשיך הלחי לצד חוץ והעמידו נגד עובי כותלי המבוי ורוחב הלחי יתר על עובי הכתלים וכולט לצד חוץ דלרש"י כה"ג נמי חשיב כלחי ואהא חלקו התוס' עכ"ד הב"י. ולכאור' בד"ז לא מצינו פלוגתא דאי נימא דלאחר יישוב דברי הריצב"א שוב מסכימים התוס' לפרש"י דכשר א"כ אף בכה"ג מהיכ"ת לפסול כשהוא כמין ת' והיכן מצינו דאיירי התוס' בזו ונדון התוס' מפירוש זה וצ"ע. אך עיקר דברי הב"י נראה טפי כמש"כ וד' יאיר עיננו בתורתו.

מלפניו ובזה הוא דהוי נראה מבחוץ אע"פ ששנה מבפנים ומשמע דהתוס' לא ס"ל דכה"ג דמושך הלחי כלפי חוץ כשר. ולפי דבריהם אפשר דלחי כזה פסול הוא, והיאך כתב הב"י דהתוס' בכה"ג ג"כ מודו דמהני.

איברא די"ל דהרי התוס' אע"פ דהקשו אפרש"י מ"מ הרי יישבו קושייתם כדברי הריצב"א ולפי"ד רש"י (ה' נ') י"ל עוד דאיירי בנכנסים הכתלים שיעור ד' אמות דבזה יצא מתורת לחי, ולדעת רש"י (סס) אף בלחי פוסל פס שהוא רחב ד"א עיי"ש

עמוד התוספות

סימן ד'

בעיקר דין אתי רבים ומבטלי מחיצתא

עמוד התוספות

עושין פסין (כ' א') איתמר אמר ר"א הזורק לבין פסי ביראות חייב. ומק' הש"ס פשיטא אי לאו מחיצה היא היכי שרי למלאות, ל"צ דעביד כעין פסי ביראות ברה"ר וזרק לתוכה חייב. הא נמי פשיטא אי לאו דבעלמא מחיצה היא גבי בור היכי משתרי ל"י למלאות, ומשני ל"צ דעביד כעין פסי ביראות ברה"ר וזרק לתוכה, ומאי קמ"ל דלא אתי רבים ובקעי מחיצתא וכו' עכ"ד הגמ'. והנה למאי דס"ד מעיקרא ג"כ הא איירי ברה"ר ואפ"ה הקשה הש"ס דפשיטא הוא ולא הוי שמעי' מהכא דהלכה כרבנן דאמרי לא אתי רבים ובקעי מחיצתא, ובע"כ היינו טעמא משום דדינא דארום"מ קאי רק

ביאור דין ארום"מ במאי תליא, בדין רה"ר או בדריסת הרבים – ראי' לצד בתרא

א. כ"ב א' מתני' ר' יהודה אומר אם היתה דרך הרבים מפסקתן יסלקנה לצדדים וחכמים אומרים אינו צריך, והיינו משום דס"ל לר' יהודה דאמרי' אתו רבים ומבטלי מחיצתא. ישל"ע בהאי דינא דאתי רבים ומבטלי מחיצות במאי תליא מילתא, בדין רה"ר אף בלא בקעי רבים, או ברבים בקעי אף בלא דין רה"ר, או אפשר דתרוייהו בעי' בין רבים בקעי בפועל ואף דין רה"ר.

והנה דין רה"ר בלא רבים בקעי מפורש בגמ' דלא תברי למחיצות. דגרסינן בגמ' בפ'